

Lukáš Grolmus (EKO-KOM): Český systém třídění je v celoevropském měřítku na vysoké úrovni

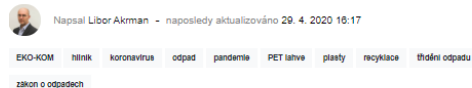
29.04.2020 peak.cz

Lukáš Grolmus (EKO-KOM): Český systém třídění je v celoevropském měřítku na vysoké úrovni

Nouzový stav v důsledku epidemie koronaviru se projevil i v nakládání s odpadem. Podle Lukáše Grolmuse ze společnosti EKO-KOM dokonce na jeho začátku některé odpadové firmy uvažovaly o omezení či úplném zastavení sběru a dotřídňování tříděného odpadu. „Pandemie také ukázala, jak je důležitá finanční rezerva – nejen u nás, ale nepřímou i pro obce, města a odpadové firmy.“ dodává Grolmus v exkluzivním rozhovoru pro Peak.cz.



Lukáš Grolmus, ředitel komunikace společnosti EKO-KOM. Zdroj: EKO-KOM



Současný dopad epidemie koronaviru se podepsal na všech hospodářských sektorech. Nevyhnu se ani odpadářskému průmyslu, jak potvrzuje ředitel komunikace společnosti EKO-KOM Lukáš Grolmus.

„Pravidla třídění odpadu během nouzového stavu bylo bezpodmínečně nutné upravit,“ říká v rozhovoru pro Peak.cz. Tím, že systém třídění a recyklace v Česku funguje na spolupráci průmyslu, měst a obcí a je na velmi vysoké úrovni, se mu ale naštěstí daří se se situací dobře vypořádat.

„Pravidla třídění odpadu během nouzového stavu bylo bezpodmínečně nutné upravit,“ říká v rozhovoru pro Peak.cz. Tím, že systém třídění a recyklace v Česku funguje na spolupráci průmyslu, měst a obcí a je na velmi vysoké úrovni, se mu ale naštěstí daří se se situací dobře vypořádat.

„Digitalizace i moderní technologie sehrávají již nyní velmi důležitou roli a do budoucna jejich význam jistě poroste. Mohou významně zjednodušit vývoj dobře recyklovatelných materiálů, designování obalů, ale také identifikaci materiálů pro třídění a jejich recyklaci,“ dodává Grolmus k tomu, jak bude tento obor vypadat v budoucnosti.

Nakolik se současná koronavirová situace projevila na trhu s tříděným odpadem?

Vzhledem k omezení pohybu lidí a k pobytu v domácnostech došlo v posledních týdnech k nárůstu produkce komunálních odpadů, a tím i ke zvýšenému množství tříděných odpadů. Zejména omezení přeshraničního obchodu se pak odrazilo v poptávce po druhotných surovinách, na které je tříděný odpad upravován. Zpřísněné hygienické požadavky také ovlivňují praktické nakládání s tříděným odpadem, například před jeho vstupem na třídící linku, kdy je nejdříve tři dny skladován.

Museli jste přijmout nějaká speciální opatření stran nakládání s tímto odpadem?

Je pravda, že na začátku nouzového stavu některé odpadové firmy uvažovaly o omezení či úplném zastavení sběru a dotřídňování tříděného sběru. Obávaly se totiž zvýšeného rizika nákazy svých pracovníků. Díky rychlé a aktivní spolupráci Ministerstva životního prostředí, Státního zdravotního ústavu, společnosti EKO-KOM a odpadářských asociací se ale podařilo velmi rychle nastavit podmínky sběru a dotřídění tak, aby byla zajištěna maximální ochrana personálu.

Co si pod tím můžeme představit?

Jedno z opatření se například odvíjelo od doporučení Státního zdravotního ústavu pro bezpečný sběr odpadů od osob v karanténě. Zde bylo reálně zastaveno třídění na omezenou dobu. Všechny odpady z těchto domácností musel končit ve směsném odpadu, navíc musel být zabalen ve dvou pytlích. Dalším opatřením bylo také rychlé zajištění ochranných pracovních prostředků a dezinfekce jak pro svozové firmy, tak pro pracovníky na třídících linkách.

Dostali tedy lidé nějaké rady, jak třídít?

Máte pravdu, že jsme zvýšili i aktivity v komunikaci s obyvateli o tom, jak správně třídít v době pandemie.

Bylo nutné upravit pravidla třídění odpadu během nouzového stavu. Rozšířili jsme kapacity, aby občané byli dostatečně informováni přes různé komunikační kanály. Aby věděli, jak mají správně nakládat s konkrétními odpady, a aby zároveň nebyli ohroženi pracovníci svozových firem ani

Lukáš Grolmus



Vystudoval Vysoké učení technické v Brně. V oblasti recyklace odpadů z obalů se angažuje od roku 2000, kdy nastoupil do multinationálně obalové společnosti EKO-KOM, která zajišťuje zpětný odběr a využití odpadů z obalů v České republice. Jako ředitel oddělení komunikace je odpovědný za zajištění propagace třídění a recyklace odpadů pomocí osvětových a vzdělávacích projektů. V poslední době také spolupracuje s kolegy na projektech zaměřených na efektivnější recyklovatelnost obalů.

Nouzový stav v důsledku epidemie koronaviru se projevil i v nakládání s odpadem. Podle Lukáše Grolmuse ze společnosti EKO-KOM dokonce na jeho začátku některé odpadové firmy uvažovaly o omezení či úplném zastavení sběru a dotřídňování tříděného odpadu. "Pandemie také ukázala, jak je důležitá finanční rezerva – nejen u nás, ale nepřímou i pro obce, města a odpadové firmy," dodává Grolmus v exkluzivním rozhovoru pro Peak.cz.

Současný dopad epidemie koronaviru se podepsal na všech hospodářských sektorech. Nevyhnu se ani odpadářskému průmyslu, jak potvrzuje ředitel komunikace společnosti EKO-KOM Lukáš Grolmus. "Pravidla třídění odpadu během nouzového stavu bylo bezpodmínečně nutné upravit," říká v rozhovoru pro Peak.cz. Tím, že systém třídění a recyklace v Česku funguje na spolupráci průmyslu, měst a obcí a je na velmi vysoké úrovni, se mu ale naštěstí daří se se situací dobře vypořádat. "Digitalizace i moderní technologie sehrávají již nyní velmi důležitou roli a do budoucna jejich význam jistě poroste. Mohou významně zjednodušit vývoj dobře recyklovatelných materiálů, designování obalů, ale také identifikaci materiálů pro třídění a jejich recyklaci," dodává Grolmus k tomu, jak bude tento obor vypadat v budoucnosti.

Nakolik se současná koronavirová situace projevila na trhu s tříděným odpadem?

Vzhledem k omezení pohybu lidí a k pobytu v domácnostech došlo v posledních týdnech k nárůstu produkce komunálních odpadů a tím i ke zvýšenému množství tříděných odpadů. Zejména omezení přeshraničního obchodu se pak odrazilo v poptávce po druhotných surovinách, na které je tříděný odpad upravován. Zpřísněné hygienické požadavky také ovlivňují praktické nakládání s tříděným odpadem, například před jeho vstupem na třídící linku, kdy je nejdříve tři dny skladován.

Lukáš Grolmus

Vystudoval Vysoké učení technické v Brně. V oblasti recyklace odpadů z obalů se angažuje od roku 2000, kdy nastoupil do autorizované obalové společnosti EKO-KOM, která zajišťuje zpětný odběr a využití odpadů z obalů v České republice. Jako ředitel oddělení komunikace je odpovědný za zajištění propagace třídění a recyklace odpadů pomocí osvětových a vzdělávacích projektů. V poslední době také spolupracuje s kolegy na projektech zaměřených na efektivnější recyklovatelnost obalů.

Museli jste přijmout nějaká speciální opatření stran nakládání s tímto odpadem?

Je pravda, že na začátku nouzového stavu některé odpadové firmy uvažovaly o omezení či úplném zastavení sběru a dotřídování tříděného sběru. Obávaly se totiž zvýšeného rizika nákazy svých pracovníků. Díky rychlé a aktivní spolupráci Ministerstva životního prostředí, Státního zdravotního ústavu, společnosti EKO-KOM a odpadářských asociací se ale podařilo velmi rychle nastavit podmínky sběru a dotřídění tak, aby byla zajištěna maximální ochrana personálu.

Co si pod tím můžeme představit?

Jedno z opatření se například odvíjelo od doporučení Státního zdravotního ústavu pro bezpečný sběr odpadů od osob v karanténě. Zde bylo reálně zastaveno třídění na omezeně nutnou dobu. Všechny odpady z těchto domácností musel končit ve směsném odpadu, navíc musel být zabalen ve dvou pytlích. Dalším opatřením bylo také rychlé zajištění ochranných pracovních prostředků a dezinfekce jak pro svozové firmy, tak pro pracovníky na třídících linkách.

Dostali tedy lidé nějaké rady, jak třídít?

Máte pravdu, že jsme zvýšili i aktivity v komunikaci s obyvateli o tom, jak správně třídít v době pandemie. Bylo nutné i upravit pravidla třídění odpadu během nouzového stavu. Rozšířili jsme kapacity, aby občané byli dostatečně informováni přes různé komunikační kanály. Aby věděli, jak mají správně nakládat s konkrétními odpady, a aby zároveň nebyli ohroženi pracovníci svozových firem ani pracovníci na dotřídovacích linkách.

Premianti v třídění

Jak jsme na tom ve srovnání se zahraničím?

Obecně je systém třídění a recyklace v Česku na velmi vysoké úrovni. Funguje na spolupráci průmyslu, měst a obcí. Jak se nyní v současné komplikované situaci ukázalo, společnost AOS EKO-KOM funguje v jistém smyslu i jako komunikační a koordinační síť odpadového hospodářství. Je to důsledek i toho, že u nás provoz celého systému zajišťuje již dvacet let. Do značné míry se tak daří sladit postup obcí i odpadových firem.

Překvapivá byla nyní schopnost odpadových firem chovat se vzájemně solidárně ve snaze udržet v provozu celý sektor. Ten tak dokázal pružně reagovat a zachovat klid. Stejný klid a cílevědomost v udržování normálního fungování tříděného sběru projevují města a obce. Pandemie také ukázala, jak je důležitá finanční rezerva – nejen u nás, ale nepřímo i pro obce, města a odpadové firmy. Tuto rezervu jsme léta budovali na základě zkušenosti s krizí v roce 2008/2009, nemluvě o tom, že existuje i dobrá legislativní opora.

Obojí nám dnes umožňuje sehrát roli stabilizačního prvku, na který je finančně navázána řada procesů v odpadech. A to i v situaci, kdy naše vlastní příjmy, jako jsou poplatky od firem za zajištění zpětného odběru obalů, jsou hodně nejisté.

Jsou Češi dobří v třídění odpadu? Mám na mysli efektivní třídění, kdy je vytríděný odpad skutečně dobře zpracován?

Rozhodně, Češi patří mezi premianty v třídění odpadů, zejména těch obalových.

V třídění a recyklaci obalových odpadů patří Česku přední příčky mezi evropskými zeměmi. Podle posledních známých statistik Eurostatu nám celkově patří čtvrtá příčka. Lepší jsou v recyklaci obalů jen Belgie, Nizozemsko a Dánsko. Je ale nutné dodat, že některé materiály kvůli jejich složení není možné recyklovat nebo jen velmi složitě, to je případ zejména takzvaných kompozitních obalů.

Je současný systém třídění (papír, plast, sklo, částečně kovy, bioodpad) dostačující?

Současný český systém třídění je v celoevropském měřítku na vysoké úrovni. Nicméně pro splnění nových cílů Evropské unie, které jsou velmi ambiciózní, bude nutné rozvinout a zefektivnit stávající systém. Bude třeba ho také doplnit o další prvky, jako je například odřídování materiálově využitelných obalových odpadů ze směsného komunálního odpadu. A to hlavně v lokalitách, kde se připravují záměry na výrobu paliv z komunálních odpadů a jejich využití v teplárenství a energetice.

Odtřídováním směsného komunálního odpadu je například možné získat téměř veškeré množství kovových obalů obsažených v tomto odpadu.

Kovy tedy představují perspektivní potenciál?

Rozvoj třídění kovů je v posledních letech na vzestupu. Navíc dnes už na základě zákonné povinnosti musí mít každá obec zajištěn systém sběru kovů, což je vzhledem k častějšímu používání těchto materiálů pochopitelné. Obce na to postupně reagují a mimo sběrné dvory a výkupny také rozšiřují sběrnou síť kontejnerů pro sběr kovů.

Na konci roku 2019 jich bylo v Česku více než 24,5 tisíce. Jedná se jak o nádoby na samostatný sběr kovových odpadů včetně obalů, ale také o stále více se rozšiřující kombinovaný sběr, kdy do nádoby s plastem jsou společně sbírány také kovy a v některých případech i nápojový karton. Tento systém sběru šetří místo pro umístění kontejneru, podmínkou je pouze schopnost třídící linky zajistit vyřídění jak kovových, tak hliníkových odpadů. Kromě toho lze kovové odpady i nadále třídít také prostřednictvím výkupu druhotných surovin nebo sběrných dvorů.

V Česku je bezmála 25 tisíc kontejnerů pro sběr kovů, ale v jakém stavu je infrastruktura obecně?

Disponujeme velmi kvalitní hustotou sběrné sítě, která se stále rozšiřuje. Na území celé České republiky je rozmístěno více než 450 tisíc kontejnerů na tříděný odpad. Největší podíl nádob tvoří nádoby na sběr plastů. Tyto nádoby budou ve větší míře využívány k takzvaným vícekomoditním sběrům, tedy i sběrům kovových obalů, čímž se bude zkracovat donášková vzdálenost pro občany při sběru této komodity.

V oblasti dotřídovacích linek disponuje Česko sítí více než 120 třídících linek, které dotřídí především obsah nádob na sběr plastů a papíru. Z hlediska recyklačního průmyslu jsme v evropském prostoru na špici, kdy vyříděná druhotná surovina je obchodovatelnou komoditou a její zpracování se děje na základě nabídky a poptávky a volného trhu. I přes tuto skutečnost v Česku vznikají nové recyklační kapacity. Například v loňském roce byla do zkušebního provozu uvedena recyklační kapacita na 18 tisíc tun směsných a dutých plastů.

VÍCE K TÉMATU:

Mnoho povyku pro poplatky za odpady? Ve hře jsou možná stamiliony až miliardy korun
Nastává doba hliníková? Díky "dokonalé" recyklaci má tento kov budoucnost nejen v Humpolci
Nový trend pro život v kanceláři? Konec s odpady a přechod na cirkulární ekonomiku
Zálohování jako doplněk?

Co si myslíte o zálohování některých druhů odpadu? Mám na mysli debaty o zálohování plechovek, což funguje v některých evropských zemích, popřípadě i plastových lahví a podobně?

Stejně jako u PET lahví, i u nápojových plechovek zastáváme názor, že zálohování je možným doplňkem stávajícího nádobového sběru. Není však nezbytně nutné a bude primárně záležet na nápojovém průmyslu, jak se rozhodne. Z naší studie zaměřené primárně na PET lahve vyplývá, že již nyní díky stávajícímu a dlouho rozvíjenému systému třídění odpadů plní Česko u nápojových lahví cíl vratnosti 77 procent pro rok 2025.

Dosažení nových cílů obalové a odpadové směrnice (CEP) a směrnice o omezení jednorázových plastů (SUP) je možné další intenzifikací tříděného sběru v kombinaci s úpravou části směsného komunálního odpadu. Ta je jednoznačně nutná pro moderní či modernizovaná energetická zařízení využívající odpad jako palivový vstup. Obě opatření jsou nutná i pro splnění cílů balíku směrnic CEP, a to jak obalových, tak těch týkajících se komunálního odpadu. Pokud budou tato opatření správně implementována, budou v jejich důsledku splněny i požadavky směrnice SUP týkající se obalů.

Otázka zálohování plechovek se jeví jako zbytečná aktivita. Hlavně v kontextu rozvoje odděleného sběru, včetně kovových odpadů a obalů, a také skutečnosti, kdy bude muset většina směsných komunálních odpadů projít nějakou formou úpravy (od roku 2035 bude možno skládkovat maximálně deset procent komunálních odpadů), v rámci které bude vždy také magnetická separace kovových odpadů a také separace nemagnetických kovů. Samotné zálohování nemůže zajistit současné splnění cílů směrnic CEP a SUP bez toho, aby proběhla intenzifikace tříděného sběru. Současně aby alespoň na dvacet procent odpadového toku byla aplikována úprava SKO před jeho energetickým využitím formou odtřídění snadno recyklovatelných složek.

Jak moc se zvyšuje podíl recyklace tříděného odpadu?

Můžeme hovořit za část týkající se recyklace obalových odpadů. Například před patnácti lety byla míra recyklace šedesát procent, od roku 2010 se pohybujeme stále nad sedmdesáti procenty. Daří se to díky dlouhodobé a efektivní spolupráci obalářského průmyslu, obcí a odpadářského sektoru.

Jedním z dobře recyklovatelných materiálů je hliník. Je tomu opravdu tak, má šanci zvýšit svůj podíl na recyklovatelných materiálech na úkor například plastu?

Každý z materiálů má svá specifika, díky nimž je v některých oblastech prakticky nenahraditelný.

Proto si dovoluji tvrdit, že plast jako obalový materiál ani s příchodem směrnice

o omezení jednorázových plastů nevymizí. Tato směrnice se z hlediska obalů týká pouze velmi specifických skupin obalů. V některých aplikacích pak může být jednorázový plast nahrazen právě hliníkem, sklem nebo jinou alternativou.

Recyklace pro recyklaci? Nesmysl

V posledních letech i v souvislosti s klimatickými změnami roste tlak na správné nakládání s odpadem.

Proč tomu tak nebylo dříve? Je veřejnost uvědomělejší? Je tato informovanost konsekvencí množství odpadu? Nebo s čím dalším to souvisí?

To je dobrá otázka. Důvody mohou být různé. Domnívám se, že to může být souhrou několika faktorů – lidé se více zajímají o stav životního prostředí, jsou zodpovědnější a lépe informovaní. Zároveň existují nové technologie efektivního nakládání s odpadem. Tuzemský systém pro třídění odpadu je navíc již natolik uživatelsky komfortní, že se třídění stalo pro naprostou většinu českých obyvatel samozřejmostí. Lidé vnímají svou účast na tříděném sběru jako svůj příspěvek pro životní prostředí, a tedy i k ochraně klimatu.

Co je potřeba, abychom dokázali ještě více a lépe recyklovat?

Zásadní je poptávka po výrobcích s obsahem recyklátu v takové míře, aby cíle dané CEP a SUP bylo možné plnit. Recyklace bez zajištění odbytu, tedy recyklace pro recyklaci, by postrádala smysl. Pokud bude zajištěn odbyt a budou se hledat nové vhodné aplikace, pak je podstatné mít efektivní způsob zajištění sběru a získání recyklovatelných odpadů od původců a producentů odpadů.

Ať se jedná o oddělený sběr, či odtřídování ze směsných odpadů, klíčové je, v jaké kvalitě je odpad získán, zda jsou dostatečné kapacity pro jeho úpravu na obchodovatelnou komoditu a aby existovala poptávka po vyrobených recyklátech.

Nakolik si lidé uvědomují, že je nutné budovat i odpadový průmysl ve smyslu nakládání s odpadky, recyklace, popřípadě ideálního stavu cirkulární ekonomiky?

Třídění odpadu, recyklace, cirkulární ekonomika a další související témata se v současnosti velmi diskutují nejen v odborných kruzích, ale i mezi běžnými občany. Dotazy na sociálních sítích či skrze mailly ukazují, že problematika je velmi zajímavá a stále lépe se v ní orientují.

Domníváme se, že jsou tedy v tomto smyslu velmi uvědomělí a nakloněni být nápomocní při plnění cílů cirkulární ekonomiky. Velkým příspěvkem bude nejen to, že se lidé chtějí prostřednictvím třídění podílet na recyklačním procesu, ale je také třeba, aby poptávali a nakupovali zboží, které bude obsahovat recyklát.

Ekologové i další kritické hlasy varují před tím, že planeta jednou bude zaplavena odpadky. Jaký je na to váš názor? Co musíme dělat pro to, aby se tak nestalo?

Nejlepší obranou je prevence – tedy ideálně omezit produkci odpadů na minimum, maximum vzniklých odpadů pak třídít, maximum vzniklého odpadu recyklovat nebo jinak využít a skládkování omezit jen na nezbytné minimum.

Jak na tom budeme z hlediska nakládání s tříděnými odpady za pět až deset let, případně za padesát let?

To je zajímavá otázka. Co se týče příští "pětiletky", tak tam je to poměrně jasné, i když nikdo nedokáže odhadnout, nakolik současná pandemie ovlivní nejbližší plány nejen Česka, ale i ostatních zemí. V ideálním případě by ale Česko v té době mělo plnit nové unijní cíle. Spolu s rozvojem sběrné sítě bude probíhat její optimalizace tak, aby byl sběr všech recyklovatelných odpadů pro občany co nejvíce dostupný.

Budou se uplatňovat postupy, jak získat odpady vhodné pro materiálovou recyklaci i z ostatních proudů nakládání s odpady. Například z odtřídování směsných komunálních odpadů, či z třídění kovových odpadů (železných i neželezných) ze škváry po jejich energetickém využití. Dále

předpokládáme růst účinnosti dotřídování díky technologickému rozvoji a samozřejmě rozvoj technologií recyklace, především u recyklace plastů.

Bude také kladen maximální důraz na opakované používání výrobků. Měla by už také fungovat tzv. ekomodulace, což je modulování poplatků za zpětný odběr a využití obalů podle praktické recyklovatelnosti obalových materiálů. Stále častěji se budeme setkávat s moderními technologiemi aplikovanými do odpadového a recyklačního průmyslu.

A kde budeme za 50 let? Možná vše bude již plně v moci vysoce sofistikovaných technologií, ale může to být zcela naopak. Lidé se možná zcela navrátí k přírodě a budou hospodařit po vzoru našich předků. Tato kapitola je ještě otevřená...